

НЕТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Для більш кращої ефективності навчання та розвитку пізнавального інтересу учнів потрібні інноваційні форми навчання. Тому, актуальним питанням на сьогодні є застосування нетрадиційних форм організації навчання в школі та перспективи їх розвитку, з урахуванням усіх їх переваг та недоліків.

Дослідженням питань нетрадиційних форм навчання в школі займалися такі науковці як С. Кульневич, Ю. Мальований, Н. Мойсеюк, Л. Опеньок, О. Савчина, Т. Сидоренко, В. Чайка та ін.

Тлумачення терміну «форма організації навчання» має значну кількість визначень. Вчені-дидакти по-різному обґрунтовують цю категорію. О. Савчина форму організації навчання трактує як «спеціально встановлену діяльність вчителів і учнів у спеціально встановленому порядку». На нашу думку, вдалим є розкриття сутності цього поняття М. Чайкою: «формою організації навчання є вираження узгодженої діяльності вчителя і учнів, що здійснюється у встановленому порядку й в певному режимі» [4, с. 137].

Аналіз літератури та передового педагогічного досвіду дає підстави стверджувати, що найпоширеніші форми навчання це урок, факультатив, домашня робота та ін., проте вони не завжди дають очікуваного високого результату, і потребують оновлення.

Як зазначає І. Подласий, вирішення проблеми підвищення інтересу учнів до навчання стало причиною появи так званих нестандартних уроків. На його думку, нестандартний урок – це імпровізоване навчальне заняття, що має нетрадиційну (невстановлену) структуру [3, с. 530].

Використання нетрадиційних форм навчання потребує творчого, оригінального підходу вчителя до організації навчальної діяльності, який має бути спрямованим на стимулювання пізнавального інтересу учнів. А це потребує вищого щабля педагогічної майстерності, та потребує постійної праці над собою й самовдосконалення.

Тобто, можна стверджувати, що основним завданням нетрадиційних форм навчання є підвищення пізнавального інтересу учнів, а також можливість саморозвитку для вчителя.

У дослідженнях науковців зазначається, що педагогам слід чітко усвідомлювати переваги та недоліки нетрадиційних форм навчання та визначати перспективи їх подальшого використання в педагогічному процесі. До переваг, на думку науковців і педагогів-практиків, відносяться такі характеристики:

- 1) підвищують пізнавальний інтерес учнів;
- 2) дають змогу відійти від шаблону традиційного уроку, зробити
- 3) навчальний процес більш захоплюючим, урізноманітнити його;

4) сприяють розвитку учителя та учнів, розкриттю їх творчого потенціалу;

5) самим дітям нетрадиційні форми навчання подобаються більше, ніж традиційні [2, с. 6].

Але, не зважаючи на вищезазначені переваги, нетрадиційні форми організації навчання мають і ряд суттєвих недоліків: а) невисока результативність роботи; б) відсутність серйозної пізнавальної праці; в) великі затрати часу; г) необхідність додаткової попередньої підготовки до уроку [1, с. 656]

Отже, усвідомлюючи всі недоліки і переваги нетрадиційних форм навчання не можна сказати, що їх повне впровадження у навчальний процес буде давати позитивні або негативні результати. Тому, на думку вчителів-практиків, такі форми роботи доцільно практикувати в школі, але вони не повинні витіснити традиційні уроки. Їх потрібно проводити нечасто, з метою пробудження в учнів цікавості до певного предмета чи теми.

Узагальнюючи зазначимо, що нетрадиційні форми організації навчання мають своє місце у шкільній системі. Основною метою їх використання є пробудження та розвиток в учнів пізнавального інтересу як провідного мотиву навчання. Але їх застосування має бути в міру поєднане з традиційними формами, і вимагає чіткої структури та планування.

Цікавими для теорії та практики є власне нестандартні уроки, для яких характерне оптимальне структурування змісту й форми, яке викликає передусім пізнавальний інтерес і сприяє їх оптимальному розвитку й вихованню. Нетрадиційні форми проведення уроків дають можливість також розвивати творчу самостійність учнів, навчати роботі з різними джерелами знань. Такі форми проведення занять «знімають» традиційність уроку, пожвавлюють думку. Однак необхідно відзначити, що занадто часте звертання до подібних форм організації навчального процесу недоцільно, тому що нетрадиційне може швидко стати традиційним, що в остаточному підсумку приведе до падіння в учнів інтересу до предмета.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у виокремленні характеристик сучасних нетрадиційних уроків у початковій школі.

Список використаних джерел:

1. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посібник / Н. Є. Мойсеюк. – 5-те вид., доповнене і перероблене. – К. : ФОП Мойсеюк В. Ю., 2007. – 656 с.
2. Сидоренко Т. О. Типові та нетипові форми організації навчання / Т. О. Сидоренко // Управління школою. – 2004. – №14. – С. 6–8.
3. Подласый И. П. Педагогика. Новый курс : учебник для студентов пед. вузов : в 2-х кн / И. П. Подласый. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – Кн. 1 : Общие основы. Процесс обучения. – 576 с.
4. Чайка В. М. Основы дидактики : навч. посіб. / В. М. Чайка. – К. : Академвидав, 2011. – 238 с.